

Радкевич О.П.

Молодший науковий співробітник
інституту професійно-технічної освіти України

СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА РОЗУМІННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПТНЗ

Нині в Україні постала необхідність в формуванні юридично грамотних працівників ПТНЗ, які на новому якісному рівні користуються правами наданими Конституцією України.

В сучасних умовах така особа повинна розуміти всю цінність правового демократичного суспільства в якому перебуває та користуватися його можливостями такими як захист власних права від неправомірної поведінки тощо. Однак зауважимо, що нині в значній кількості педагогічних працівників ПТНЗ відсутнє розуміння правових знань, вмінь та навичок в ході чого виникають негативні ситуації, що негативно позначаються на діяльності педагогічних працівників ПТНЗ.

Зазначимо, що компетентність досліджує значна кількість вчених, серед них: І.О. Зимня, Е.М. Коротков, В.І. Луговий, О.С. Штефа, В.В. Ягупов та ін.

Для цього пропонується розглянути компетентність як головний складовий елемент дослідження. Поняття «компетентність» розуміють як: якість особистості або сукупність якостей, мінімальний досвід діяльності в заданій сфері (В.Д. Шадриков); вміння мобілізувати в конкретній ситуації отримані знання та досвід, з врахуванням зовнішніх обставин; деяка загальна здатність людини, що базується на його знаннях, досвіді, цінностях і здібностях та яка не зводиться ні до конкретних знань, ні до навичок, а проявляється як можливість встановлення зв'язку між знанням та ситуацією (С.Е. Шишов); рівень готовності застосування знань, умінь, навичок в різних ситуаціях (Л.К. Ільяшенко); спроможність кваліфіковано здійснювати

діяльність, виконувати завдання або роботу; набір знань, навичок і ставлень, що дають змогу особистості ефективно діяти або виконувати певні функції, спрямовані на досягнення певних стандартів у професійній галузі або певній діяльності (Дж. Спектор); поєднання відповідних знань і здібностей, що дають підставу обґрунтовано судити про цю сферу й ефективно діяти в ній; володіння людиною відповідною компетенцією, що включає його особисте ставлення до неї та предмета діяльності (А.В. Хуторський) [1, с. 129].

У загальному під компетентністю можна розуміти інтегративну особистісну характеристику, сукупність інтеріоризованих мобільних знань, умінь, навичок та гнучкого мислення, що в сукупності надають особистості можливість ефективно функціонувати в суспільстві.

Звернемо увагу на визначення правової компетентності. Так, відповідно до Наказу МОН України від 1 червня 2013 р. № 665 «Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів» під правовою компетентністю слід розуміти якість дії працівника, що забезпечує ефективне використання у професійній діяльності законодавчих та інших нормативних документів органів державної влади для вирішення відповідних професійних завдань.

Зокрема деякі вчені трактують правову компетентність як певний рівень знань і умінь з правових питань, які дають можливість фахівцям вільно орієнтуватися в правових явищах, визначати правові причинно-наслідкові зв'язки, виділяти і розпізнавати правові відносини людини з суспільством і навколишнім середовищем, приймати обґрунтовані професійні рішення і застосовувати їх згідно діючих норм [2]; багатофакторне і багатокомпонентне явище, яке репрезентоване своїм поняттєво-термінологічним апаратом, базуючись на знаннях різних галузей наук – філософії, соціології освіти, психології управління, культурології, економіки освіти, маркетингу освітніх

---

¹ Лейко С. В. Поняття «компетенція» та «компетентність»: теоретичний аналіз / Лейко С. В. // Педагогіка. – 2013. – №4. – С. 128–135

² Олійник В.В. Формування правової компетентності керівників навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / В.В. Олійник ; Класич. приват. ун-т. — Запоріжжя, 2008. — 20 с.

послуг [3]; якісна характеристика особистості, що включає в себе знання норм моралі та права, уміння та навички застосування даних норм у повсякденному житті, здатність та готовність до підвищення рівня правової компетентності протягом усього життя [4]; сукупність здібностей, настанов, знань, навичок, умінь, особистих якостей, що дозволяють людині ефективно діяти у правовому полі [5].

Однак, автор вважає, що правова компетентність являє собою загальні здібності й вміння особи, що дають змогу розуміти ситуацію й досягати успіху в особистісному й професійному житті. Набувати соціально-правової самостійності та забезпечувати ефективну міжособистісну взаємодію. Адже правова компетенція виявляється в правосвідомості індивіда та тому як особа позиціонує себе в правовому суспільстві. Зазначимо, що до правової компетенції належить численні загальні та спеціальні компетенції, що формуються та проявляються в різних соціально-правових, економічних чи політичних умовах.

---

³ Новгородська Ю. Правова компетентність як важлива складова управлінської діяльності майбутнього керівника дошкільного навчального закладу [Електронний ресурс] / Ю. Новгородська // Вісник Інституту розвитку дитини. Сер. : Філософія, педагогіка, психологія . - 2013. - Вип. 29. - С. 101-106. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vird_2013_29_22.pdf

⁴ Лазарчук Г. В. Правова компетентність інженера-педагога економічного профілю [Електронний ресурс] / Г. В. Лазарчук // Проблеми інженерно-педагогічної освіти . - 2012. - № 36. - С. 51-57. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Piro_2012_36_11.pdf

⁵ Попередній перегляд: Завантажити публікацію - 191.207 Kb Зміст випуска
2.Коваленко І. І. Правова компетентність громадян як пріоритетний напрямок правового виховання [Електронний ресурс] / І. І. Коваленко // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Сер. : Філософія, філософія права, політологія, соціологія . - 2013. - № 4. - С. 200-205. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnyua_2013_4_31.pdf